

คู่มือการจัดตั้ง
บริษัท
ในประเทศไทย
สำหรับชาวต่างชาติ

การเริ่มต้นกิจการ
สำหรับผู้ประกอบการชาวต่างชาติ

คู่มือการจัดตั้ง
บริษัท
ในประเทศไทย
สำหรับชาวต่างชาติ

การเริ่มต้นกิจการ
สำหรับผู้ประกอบการชาวต่างชาติ

สำนักพิมพ์ธรรมนิติ

คู่มือการจัดตั้งบริษัท ในประเทศไทย สำหรับชาวต่างชาติ

การเริ่มต้นกิจการ สำหรับผู้ประกอบการชาวต่างชาติ

- พิมพ์ครั้งแรก : เมษายน 2569
- เจ้าของ : บริษัท ธรรมนิติ เพรส จำกัด
- ที่ปรึกษา : ดารารัตต์ พิษมงคล
- กองบรรณาธิการ : นพพร สันธิศิริ, ปรัชญา กำลังแพทย์
- ผู้ตรวจทานทางกฎหมาย : จิตภา กิจโชติทวี, ปาไลตา เพชรชูช่วย
- พิสูจน์อักษร : จันทรีจิรา ชื่อพร้อม, ประนอม เพ็ชรสมัย
- ออกแบบ : วรรณ สันธิอนุเคราะห์
- จัดรูปเล่ม : ปิติพัฒน์ อรุณวรวิวัฒน์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ธรรมนิติ.

คู่มือการจัดตั้งบริษัทในประเทศไทยสำหรับชาวต่างชาติ การเริ่มต้นกิจการสำหรับผู้ประกอบการชาวต่างชาติ.-- กรุงเทพฯ : ธรรมนิติ เพรส, 2569.

194 หน้า.

1. บริษัทต่างชาติ -- ไทย. I. ชื่อเรื่อง.

382.09593

ISBN (e-Book) 978-616-302-575-3

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท ธรรมนิติ เพรส จำกัด เลขที่ 178 อาคารธรรมนิติ ชั้น 4 ซอยเพิ่มทรัพย์ (ประชาชื่น 20)

ถนนประชาชื่น แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 10800

โทรศัพท์ (02) 555-0713 โทรสาร (02) 555-0728

[เชิงอรรถ/หมายเหตุลิขสิทธิ์]

ได้รับอนุญาตจัดพิมพ์จากเจ้าของลิขสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (ห้ามลอกเลียนแบบ ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ รวมถึงการจัดเก็บ ถ่ายทอด ไม่ว่าจะรูปแบบหรือวิธีการใดๆ ด้วยกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์ การถ่ายภาพ การบันทึก หรือวิธีการอื่นใด โดยไม่ได้รับอนุญาต มิฉะนั้น จะถือว่ามีความผิดตามกฎหมาย)

คำนำ

การจัดตั้งบริษัทถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของผู้ประกอบการที่ต้องการดำเนินธุรกิจเป็นระบบ การมีสถานะเป็นนิติบุคคลไม่เพียงเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่กิจการ แต่ยังสร้างกรอบกฎหมายที่ชัดเจนในการบริหารจัดการ การเสียภาษี และการรับผิดชอบต่อคู่ค้าและบุคคลภายนอก การเข้าใจขั้นตอนและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งบริษัทอย่างถูกต้อง จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางรากฐานธุรกิจให้เติบโตได้อย่างมั่นคงในระยะยาว

หนังสือ “คู่มือการจัดตั้งบริษัทในประเทศไทยสำหรับชาวต่างชาติ การเริ่มต้นกิจการสำหรับผู้ประกอบการชาวต่างชาติ” เล่มนี้ได้รวบรวมข้อมูลทางกฎหมายและขั้นตอนการดำเนินการไว้อย่างครบถ้วน โดยเริ่มตั้งแต่การเลือกโครงสร้างธุรกิจที่เหมาะสม การจดทะเบียนนิติบุคคล การขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษีและการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนกฎหมายแรงงานและสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับข้อจำกัดของการประกอบธุรกิจโดยชาวต่างชาติ และสิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจทั้งมิติของกฎหมายไทยและแนวทางในการปฏิบัติจริง

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ที่ต้องการจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทย เจ้าของกิจการที่ต้องการปรับโครงสร้างจากบุคคลธรรมดาเป็นนิติบุคคล ตลอดจนผู้ให้บริการด้านบัญชี กฎหมาย และที่ปรึกษาทางธุรกิจที่ต้องการใช้เป็นคู่มืออ้างอิง เนื้อหาภายในนำเสนอด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ครอบคลุมทั้งหลักกฎหมาย และเอกสารประกอบที่จำเป็น เพื่อให้ผู้อ่านใช้เป็นแนวทางในการจัดตั้งบริษัทได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และสอดคล้องกับแนวทางของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

สำนักพิมพ์ธรรมนิติ

สารบัญ

คำนำ	5
บทที่ 1 โครงสร้างธุรกิจในประเทศไทย	11
1. ความสำคัญของการเลือกโครงสร้างธุรกิจที่ถูกต้อง	11
2. ความแตกต่างระหว่างบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลในการจดทะเบียนบริษัท	12
3. โครงสร้างธุรกิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ	13
4. คำแนะนำการจดทะเบียนนิติบุคคลในประเทศไทย	15
5. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ	16
บทที่ 2 กฎหมายและข้อจำกัดสำหรับชาวต่างชาติ	18
1. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542	18
2. ประเภทธุรกิจที่คนต่างด้าวถูกห้ามและจำกัด	19
3. โครงสร้างการถือหุ้นกับข้อจำกัดทางกฎหมายสำหรับนิติบุคคลต่างด้าว	22
บทที่ 3 เตรียมตัวก่อนตั้งบริษัท	24
1. การตั้งชื่อบริษัท	24
2. หลักเกณฑ์สำคัญในการตั้งชื่อ	25
3. การกำหนดทุนจดทะเบียน	25
4. ที่อยู่สำนักงาน	26
5. เอกสารสำหรับการจดทะเบียน	27
บทที่ 4 ขั้นตอนการจดทะเบียนบริษัท	29
1. การจองชื่อบริษัท	29
2. การจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ	30
3. การประชุมจัดตั้งบริษัท	31
4. การยื่นจดทะเบียนนิติบุคคลที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	33
5. ระยะเวลาและค่าใช้จ่าย	33

สารบัญ

บทที่ 5 สิ่งที่ต้องทำหลังจดทะเบียน	35
1. การขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษี	36
2. การจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	37
3. การดำเนินการเกี่ยวกับตราประทับของบริษัท	39
4. การจัดทำบัญชีและแต่งตั้งผู้สอบบัญชี	40
บทที่ 6 ภาษีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ	42
1. ภาษีเงินได้นิติบุคคล	42
2. ภาษีมูลค่าเพิ่ม	45
3. ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย	48
4. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	51
5. สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับนิติบุคคลในประเทศไทย	54
บทที่ 7 การขอรับสิทธิประโยชน์ด้านการส่งเสริมการลงทุน	56
1. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) และบทบาทหน้าที่	56
2. ประเภทกิจการที่มีสิทธิยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุน	56
3. สิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุน	58
4. ขั้นตอนการยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุน	59
บทที่ 8 : การบริหารคนและแรงงาน	61
1. การจ้างงานคนไทย	61
1.1 เวลาการทำงาน	62
1.2 เวลาพัก	63
1.3 วันหยุด	64
1.4 วันลา	66
1.5 การใช้แรงงานหญิง	68

สารบัญ

1.6	การใช้แรงงานเด็ก	69
1.7	การทำงานล่วงเวลาและการทำงานในวันหยุด	71
1.8	ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด	72
1.9	การสิ้นสุดสัญญาจ้างและค่าชดเชย	74
2.	การจ้างงานคนต่างชาติ	78
2.1	อาชีพที่ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบอาชีพ	78
2.2	ขั้นตอนการขอใบอนุญาตทำงานสำหรับการทำงานครั้งแรก	81
2.3	เอกสารสำหรับชาวต่างชาติยื่นขอใบอนุญาตทำงาน (Work Permit)	81
3.	แบบฟอร์มสัญญาจ้างแรงงาน	85
4.	การจัดสวัสดิการแก่พนักงาน	86
4.1	น้ำดื่มและห้องน้ำในสถานประกอบการ	86
4.2	การปฐมพยาบาลและการรักษา	87
5.	ประกันสังคม	88
5.1	การขึ้นทะเบียน	88
5.2	การชำระเงินสมทบ	89
5.3	การสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน	90
	ภาคผนวก	91
	รวมคำพิพากษาศาลฎีกาสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้งนิติบุคคล	91
	ตัวอย่างแบบเอกสารที่เกี่ยวข้อง	103
1.	เอกสารจดทะเบียนนิติบุคคล	104
	• แบบคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด (บอจ.1)	105
	• แบบรายการจดทะเบียน (บอจ.2)	107
	• แบบคำรับรองการจดทะเบียน (บอจ.3)	109
	• แบบบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (บอจ.5)	111
	• แบบบัญชีรายชื่อกรรมการ (แบบ ก.)	112

สารบัญ

• แบบคำขอและรายละเอียดของบริษัท (แบบ ว.)	113
• แบบคำขอลดทะเบียนห้างหุ้นส่วน (หส.1)	113
2. เอกสารการขออนุญาตธุรกิจต่างด้าวและการลงทุน	116
• แบบคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว (ตท.1)	117
• แบบคำขอรับการส่งเสริมการลงทุนทั่วไป (F PA PP 01-08)	128
3. เอกสารการจ้างงานและคนเข้าเมือง	142
• แบบสัญญาจ้างแรงงานไทย	143
• แบบสัญญาจ้างแรงงานต่างด้าว	148
• แบบคำขอยุ่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไป (ตม.7)	155
• แบบคำขอเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าว (ตท.2)	157
4. เอกสารภาระหน้าที่ทางภาษี	171
• แบบคำขอลดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.01)	172
• แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลประจำปี (ภ.ง.ด.50)	175
• แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล (ภ.ง.ด.51)	183
5. เอกสารประกันสังคม	185
• แบบขึ้นทะเบียนนายจ้าง (สปส. 1-01)	185
• แบบแสดงรายการนำส่งเงินสมทบ (สปส. 1-10)	188
บรรณานุกรม	192

บทที่ 1

โครงสร้างธุรกิจ ในประเทศไทย

การจัดตั้งบริษัทถือเป็นก้าวแรกที่สำคัญของผู้ประกอบการทุกคน เพราะนอกจากจะเป็นการสร้างสถานะทางกฎหมายให้นิติบุคคลได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการแล้ว ยังเป็นกลไกที่ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนเปิดโอกาสให้สามารถเข้าถึงสิทธิและประโยชน์ทางกฎหมายที่บุคคลธรรมดาไม่อาจได้รับ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรับผิดชอบจำกัด การเข้าถึงแหล่งทุน หรือการวางระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

หนังสือเล่มนี้อธิบายขั้นตอน กระบวนการ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งบริษัทในประเทศไทยอย่างเป็นระบบ โดยเรียงเรียงให้เข้าใจง่าย แม้ผู้อ่านจะไม่ได้มีพื้นฐานทางกฎหมายมาก่อนก็สามารถทำความเข้าใจได้ เพื่อให้เป็นคู่มือที่ผู้ประกอบการ นักลงทุน ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปสามารถใช้เป็นแนวทางปฏิบัติได้จริง

1. ความสำคัญของการเลือกโครงสร้างธุรกิจที่ถูกต้อง

การเริ่มต้นธุรกิจไม่ใช่แค่การมีแนวคิดหรือแผนการตลาดที่ยอดเยี่ยมเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการตัดสินใจเชิงโครงสร้างที่สำคัญ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการดำเนินงาน การเงิน และความรับผิดชอบทางกฎหมาย การทำความเข้าใจโครงสร้างเหล่านี้จึงเป็นก้าวแรกที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบการทุกคน

การเลือกโครงสร้างธุรกิจเปรียบเสมือนการสร้างรากฐานของอาคาร หากรากฐานไม่มั่นคงพอ อาคารก็อาจมีปัญหานานาในภายหลังได้ การตัดสินใจที่รอบคอบตั้งแต่เริ่มต้นจะช่วยลดความเสี่ยงและสร้างโอกาสให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยพิจารณาจากปัจจัยสำคัญดังต่อไปนี้

1.1 ความรับผิดชอบทางกฎหมายและหนี้สิน ความแตกต่างของโครงสร้างทางกฎหมายส่งผลโดยตรงต่อระดับความรับผิดชอบของเจ้าของต่อหนี้สินของกิจการ เช่น ธุรกิจเจ้าของคนเดียวที่เจ้าของต้องรับผิดชอบหนี้สินทั้งหมดด้วยทรัพย์สินส่วนตัว ขณะที่บริษัทจำกัดมีสถานะเป็นนิติบุคคลทำให้ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นถูกจำกัดไว้ที่เงินลงทุนเท่านั้น

1.2 ภาวะทางภาษี แต่ละโครงสร้างธุรกิจมีภาวะภาษีที่แตกต่างกัน การเลือกที่เหมาะสมจะช่วยให้บริหารจัดการค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่สูงกว่าอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับธุรกิจที่มีกำไรสูง

1.3 ความน่าเชื่อถือและการระดมทุน การดำเนินกิจการในรูปแบบนิติบุคคลช่วยสร้างความน่าเชื่อถือในสายตาของลูกค้า คู่ค้า และสถาบันการเงินได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการจดทะเบียนอย่างเป็นทางการมีการทำบัญชีและยื่นงบการเงินที่ตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการขยายธุรกิจเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลในการจดทะเบียนบริษัท

เมื่อกล่าวถึงโครงสร้างธุรกิจในประเทศไทย หัวใจสำคัญที่นักธุรกิจทุกคนควรทำความเข้าใจคือการแยกแยะความแตกต่างระหว่างบุคคลธรรมดา (Individual) และนิติบุคคล (Juristic Person) ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของธุรกิจอย่างแท้จริง

“บุคคลธรรมดา” หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีสถานะทางกฎหมาย มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะปัจเจกบุคคล การดำเนินธุรกิจในนามบุคคลธรรมดาจึงเท่ากับการใช้ตัวตนของผู้ประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ทรัพย์สินส่วนตัวและทรัพย์สินของธุรกิจจะถือเป็นสิ่งเดียวกัน หากเกิดหนี้สินหรือข้อพิพาทขึ้น เจ้าหนี้มีสิทธิ์ที่จะดำเนินการทางกฎหมายกับทรัพย์สินส่วนตัวของผู้ประกอบการได้โดยไม่มีข้อจำกัด

ในทางกลับกัน “นิติบุคคล” เป็นแนวคิดที่กฎหมายสมมติขึ้นเพื่อสร้าง “ตัวตนทางกฎหมาย” ให้แก่กิจการ โดยมีสถานะและสิทธิหน้าที่เป็นของนิติบุคคลแยกต่างหากจากเจ้าของหรือผู้ร่วมลงทุน

¹ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, “ภาพรวมการเข้าจดทะเบียน,” ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2568, <https://www.set.or.th/th/listing/equities/listing/overview>.

อย่างชัดเจน ตัวอย่างที่พบบ่อยคือ บริษัทจำกัดและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ข้อได้เปรียบที่สำคัญของนิติบุคคล โดยเฉพาะในส่วนของบริษัทจำกัด คือการจำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้น กล่าวคือ หากธุรกิจมีหนี้สิน ผู้ถือหุ้นจะรับผิดชอบเพียงในส่วนที่ตนลงหุ้นไปเท่านั้น ทรัพย์สินส่วนตัวจะได้รับการคุ้มครอง ไม่ถูกนำมาใช้ชำระหนี้² ทำให้ลดความเสี่ยงส่วนบุคคลได้

ดังนั้น การตัดสินใจว่าจะดำเนินธุรกิจในรูปแบบใดจึงไม่ใช่แค่การเลือกระบุสถานะ แต่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบทางกฎหมาย ภาษี และความน่าเชื่อถือทางธุรกิจ การทำความเข้าใจในส่วนนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพิจารณาโครงสร้างธุรกิจในแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในบทถัดไป

3. โครงสร้างธุรกิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

ภายใต้บริบทของกฎหมายไทย การจัดตั้งนิติบุคคลสามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มหลักตามแหล่งที่มาของกฎหมายที่ใช้บังคับ ซึ่งการทำความเข้าใจในส่วนนี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมของประเภทธุรกิจที่กฎหมายไทยรองรับได้อย่างชัดเจน

3.1 กลุ่มที่ 1 โครงสร้างธุรกิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

กิจการในกลุ่มนี้มีสถานะเป็น “นิติบุคคลไทย” โดยสมบูรณ์ไม่ว่าจะมีสัดส่วนการถือหุ้นโดยคนไทยหรือชาวต่างชาติก็ตาม โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายหลัก 2 ฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

3.1.1 ห้างหุ้นส่วน (Partnership) แบ่งออกเป็นสองประเภทหลัก ได้แก่ 1. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ซึ่งต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทย จึงจะทำให้ห้างฯ มีฐานะเป็นนิติบุคคลสามารถถือสิทธิ หน้าที่ และทรัพย์สินแยกจากหุ้นส่วนได้ และ 2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งมีความแตกต่างเรื่องความรับผิดชอบของหุ้นส่วนแต่ละประเภท หากเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด หุ้นส่วนก็จะรับผิดชอบเพียงจำกัดตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ถือเป็นกลไกที่ช่วยลดความเสี่ยงสำหรับผู้ร่วมลงหุ้นบางราย

3.1.2 บริษัทจำกัด (Limited Company) เป็นรูปแบบนิติบุคคลที่ได้รับความนิยมสูงสุดสำหรับการประกอบธุรกิจในประเทศไทย³ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยมีหลักการสำคัญคือการแบ่งทุนออกเป็นหุ้น และผู้ถือหุ้นรับผิดชอบจำกัดเพียงจำนวนเงินค่าหุ้นที่ตนยังชำระไม่ครบ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการบริหารความเสี่ยงสำหรับผู้ประกอบการ

² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 1113.

³ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, “จดบริษัทใหม่ปี 67 จำนวน 87,596 ราย เพิ่ม 2.69% สูงสุดเป็นประวัติศาสตร์.” กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, เข้าถึงเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2568, <https://chainat.moc.go.th/content/category/detail/id/112/id/87412>.

3.1.3 บริษัทมหาชนจำกัด (Public Limited Company) เป็นรูปแบบนิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมทุนจากประชาชนทั่วไป และสามารถขออนุญาตเสนอขายหุ้นต่อประชาชนหรือนำหุ้นเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้ หากผ่านการอนุมัติจากสำนักงาน ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีข้อกำหนดและข้อบังคับที่มากกว่าบริษัทจำกัด

3.2 กลุ่มที่ 2 : โครงสร้างธุรกิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ

สำหรับนักลงทุนหรือนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศและประสงค์จะเข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นกฎหมายสำคัญที่ควบคุมการเข้ามาดำเนินธุรกิจของชาวต่างชาติ โดยเฉพาะ โดยหลักแล้วสามารถแบ่งได้เป็นสองรูปแบบ⁴ ดังนี้

3.2.1 สำนักงานผู้แทน (Representative Office) เป็นรูปแบบการดำเนินงานที่ไม่มุ่งหวังรายได้จากการประกอบธุรกิจในไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมที่ไม่ใช่การค้า เช่น การเป็นที่ปรึกษาด้านธุรกิจแก่บริษัทแม่ในต่างประเทศ การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือการควบคุมคุณภาพสินค้า เป็นต้น โดยไม่ถือว่าเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากสำนักงานใหญ่และต้องแต่งตั้งผู้แทนที่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ซึ่งสำนักงานผู้แทนต้องขออนุญาตประกอบธุรกิจและอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าด้วย

3.2.2 สำนักงานสาขา (Branch Office) เป็นรูปแบบการดำเนินงานที่สามารถประกอบธุรกิจและสร้างรายได้ในประเทศไทยได้ โดยต้องขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว (Foreign Business License) ตาม พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ สำนักงานสาขาไม่ถือว่าเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในประเทศไทย แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของนิติบุคคลต่างชาติและอยู่ภายใต้ข้อกำหนด เช่น ต้องแต่งตั้งผู้แทนในประเทศไทย และยื่นงบการเงินต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินงานในรูปแบบของบริษัทจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและมีฐานะเป็นนิติบุคคลไทยโดยสมบูรณ์

การทำความเข้าใจโครงสร้างธุรกิจทั้งในรูปแบบที่จัดตั้งตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศนี้ จะเป็นแนวทางให้ท่านสามารถพิจารณาได้อย่างถี่ถ้วนถึงข้อดี ข้อเสีย และข้อกำหนดทางกฎหมายในแต่ละประเภท ก่อนจะลงรายละเอียดในกระบวนการจัดตั้งในบทต่อไป

⁴ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116, ตอนที่ 123 ก, 4 ธันวาคม 2542.

4. คำแนะนำการจดทะเบียนนิติบุคคลในประเทศไทย

การเริ่มต้นประกอบธุรกิจในประเทศไทยจำเป็นต้องจดทะเบียนนิติบุคคลให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยการพิจารณาประเภทการจดทะเบียนขึ้นอยู่กับสัญชาติและสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ก่อตั้ง เพื่อให้กระบวนการเป็นไปอย่างราบรื่นและสอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

4.1 การจดทะเบียนโดยผู้ก่อตั้งเป็นบุคคลสัญชาติไทย นิติบุคคลจะได้รับการพิจารณาว่ามีสัญชาติไทย หากมีผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นบุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นเกินกว่ากึ่งหนึ่งของทุนจดทะเบียนทั้งหมด นิติบุคคลนั้นจะถือว่าเป็น “นิติบุคคลไทย” อันเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาสัญชาติของนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวฯ มาตรา 4 การดำเนินการของนิติบุคคลประเภทนี้จะอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท ซึ่งกำหนดโครงสร้าง สิทธิ และหน้าที่ของผู้ถือหุ้น

4.2 การจดทะเบียนโดยผู้ก่อตั้งเป็นบุคคลสัญชาติอื่น สำหรับนักลงทุนที่ไม่มีสัญชาติไทย การจดทะเบียนจะต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542⁵ ซึ่งหลักการแล้ว ผู้ประกอบการจะต้องตรวจสอบว่าประเภทธุรกิจเข้าข่ายกิจการที่คนต่างด้าวห้ามทำหรือทำได้โดยได้รับอนุญาตตามบัญชีแนบท้าย พ.ร.บ.ต่างด้าวฯ และต้องดำเนินการตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด รวมถึงการพิจารณาขอรับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI ซึ่งจะให้สิทธิประโยชน์และยกเว้นข้อจำกัดบางประการของ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ได้

4.3 การจดทะเบียนโดยผู้ก่อตั้งที่มีทั้งสัญชาติไทยและสัญชาติอื่น เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากต้องคำนึงถึงข้อกำหนดเรื่องสัดส่วนการถือหุ้น ตาม พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เป็นหลัก หากสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติเกินกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน นิติบุคคลนั้นจะถือว่าเป็น “นิติบุคคลต่างด้าว” โดยทันที และต้องปฏิบัติตามกฎหมายเสมือนเป็นชาวต่างชาติทั้งหมด และหากสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างชาติไม่เกินร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน บริษัทดังกล่าวจะยังคงมีสถานะเป็น “นิติบุคคลไทย”

การใช้บุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นแทนต่างชาติเป็น “นอมินี” (Nominee) ถือเป็นกรกระทำที่ผิดกฎหมายและมีบทลงโทษร้ายแรง ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวฯ ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจมีข้อกำหนดให้บริษัทต้องแสดงเอกสารเพื่อยืนยันว่าการถือหุ้นโดยบุคคลสัญชาติไทยเป็นไปโดยสุจริต มิใช่การถือหุ้นแทน ดังนั้น การวางแผนโครงสร้างการถือหุ้น

⁵ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116, ตอนที่ 123 ก, ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2542.

ที่โปร่งใสตั้งแต่เริ่มต้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะทำให้การจดทะเบียนเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ยังช่วยสร้างความมั่นคงและลดความเสี่ยงทางกฎหมายในระยะยาวด้วย

5. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ

นอกเหนือจากกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งนิติบุคคลดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การทำความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจยังต้องอาศัยการพิจารณากฎหมายอื่น ๆ ที่มีบทบาทสำคัญและสอดคล้องกับกิจการในแต่ละประเภท ซึ่งกฎหมายเหล่านี้มีผลโดยตรงต่อการกำหนดโครงสร้างและวิธีดำเนินธุรกิจ และยังส่งผลให้ผู้ประกอบกิจการสามารถตัดสินใจเชิงกลยุทธ์และผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับในภายหลัง

5.1 ประมวลรัษฎากร การเลือกโครงสร้างธุรกิจส่งผลโดยตรงต่อภาระภาษี ประมวลรัษฎากรจึงเป็นกฎหมายสำคัญที่กำหนดการคำนวณและจัดเก็บภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีมูลค่าเพิ่ม การทำความเข้าใจกฎหมายฉบับนี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการวางแผนการเงินได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

5.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 สำหรับนักลงทุนต่างชาติที่ต้องการได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มเติม พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเป็นกฎหมายที่ควรรู้ ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) อาจได้รับสิทธิพิเศษ เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล การอนุญาตให้ชาวต่างชาติถือหุ้นได้เกินกว่าสัดส่วนที่ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 กำหนด ไปจนถึงการอำนวยความสะดวกในการนำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ

5.3 สนธิสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศ⁶ ในบางกรณี สิทธิของนักลงทุนต่างชาติอาจถูกกำหนดโดยสนธิสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี เช่น สนธิสัญญาไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา (Treaty of Amity & Economic Relations) สนธิสัญญาฉบับนี้ให้สิทธิแก่พลเมืองและบริษัทของสหรัฐฯ ในการประกอบธุรกิจในประเทศไทยเสมือนเป็นคนไทย ทำให้สามารถถือหุ้นในธุรกิจบางประเภทได้ 100% โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

⁶ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, "สนธิสัญญาไมตรีและเศรษฐกิจระหว่างไทยและสหรัฐอเมริกา," กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, เข้าถึงเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2568, <https://www.dtn.go.th/content/category/detail/id/34/cid/702/iid/1388>.

5.4 กฎหมายเฉพาะสำหรับธุรกิจบางประเภท นอกจากนี้ ธุรกิจบางอย่างมีลักษณะพิเศษที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ จึงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินสำหรับธนาคารและบริษัทหลักทรัพย์ หรือพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การทำความเข้าใจกฎหมายเฉพาะเหล่านี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการดำเนินธุรกิจอย่างถูกต้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

กฎหมายและข้อจำกัด สำหรับชาวต่างชาติ

หลังจากที่ได้ทำความเข้าใจถึงโครงสร้างและประเภทของนิติบุคคลในประเทศไทยแล้ว ลำดับถัดไปคือการพิจารณาถึงข้อกำหนดทางกฎหมายที่เจาะจงสำหรับผู้ประกอบการชาวต่างชาติ ซึ่งแตกต่างจากผู้ประกอบการสัญชาติไทยอย่างมีนัยสำคัญ บทนี้จะนำท่านไปสำรวจกฎหมายหลักที่ควบคุมการประกอบธุรกิจของชาวต่างชาติ เพื่อให้สามารถวางแผนการจัดตั้งกิจการได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

การประกอบธุรกิจในประเทศไทยของชาวต่างชาติถูกควบคุมโดยพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นกฎหมายหัวใจสำคัญที่กำหนดขอบเขตและข้อจำกัดต่างๆ กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะในธุรกิจที่คนไทยยังไม่สามารถแข่งขันได้

สิ่งแรกที่ต้องทำความเข้าใจคือ นิยามของ “คนต่างด้าว” ตาม พ.ร.บ. ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่แค่บุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงนิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย หรือนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย แต่มีสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวตั้งแต่ 50% ขึ้นไป ดังนั้นแม้ว่าบริษัทจะจดทะเบียนตามกฎหมายไทย แต่หากมีสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ก็จะถูกพิจารณาเป็นคนต่างด้าวและอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้⁷

⁷ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116, ตอนที่ 123 ก. (4 ธันวาคม 2542).

2. ประเภทธุรกิจที่คนต่างด้าวถูกห้ามและจำกัด

นอกเหนือจากค่านิยมของ “คนต่างด้าว” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 กฎหมายฉบับนี้ยังได้กำหนดขอบเขตและข้อจำกัดที่ชัดเจนสำหรับการดำเนินธุรกิจในประเทศไทย โดยแบ่งประเภทธุรกิจออกเป็น 3 ประเภท ตามบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัติ ซึ่งมีลักษณะการควบคุมที่แตกต่างกัน เพื่อวัตถุประสงค์ในการปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของคนไทย การทำความเข้าใจข้อจำกัดเหล่านี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่วางแผนจะร่วมทุนกัน เพื่อให้สามารถวางโครงสร้างการถือหุ้นได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและลดความเสี่ยงทางธุรกิจที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง

2.1 บัญชี 1 ธุรกิจที่คนต่างด้าวไม่สามารถประกอบธุรกิจได้

เป็นธุรกิจที่ห้ามคนต่างด้าวประกอบการโดยเด็ดขาด เนื่องจากเป็นกิจการที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและสงวนไว้สำหรับคนไทยเท่านั้น ได้แก่

- 2.1.1 การทำกิจการหนังสือพิมพ์ การทำกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์
- 2.1.2 การทำนา ทำไร่ หรือทำสวน
- 2.1.3 การเลี้ยงสัตว์
- 2.1.4 การทำป่าไม้และการแปรรูปไม้จากป่าธรรมชาติ
- 2.1.5 การทำการประมงเฉพาะการจับสัตว์น้ำในน่านน้ำไทยและในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย
- 2.1.6 การสกัดสมุนไพรไทย
- 2.1.7 การค้าและการขายทอดตลาดโบราณวัตถุของไทยหรือที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของประเทศ
- 2.1.8 การทำหรือหล่อพระพุทธรูป และการทำบาตร
- 2.1.9 การค้าที่ดิน

2.2 บัญชี 2 ธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

ธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศหรือมีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณี ทัศนกรรมพื้นบ้าน หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจได้เมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี โดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรี

2.2.1 หมวด 1 ธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ

- 1) การผลิต การจำหน่าย และการซ่อมบำรุง
 - อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ดินปืน วัตถุระเบิด
 - ส่วนประกอบของอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด
 - อาวุธยุทโธปกรณ์ เรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะทางการทหาร
 - อุปกรณ์หรือส่วนประกอบของอุปกรณ์สงครามทุกประเภท
- 2) การขนส่งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศในประเทศ รวมถึงกิจการการบิน

ในประเทศ

2.2.2 หมวด 2 ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และหัตถกรรม

พื้นบ้าน

- 1) การค้าของเก่า หรือศิลปวัตถุ ซึ่งเป็นงานศิลปกรรม หัตถกรรมของไทย
- 2) การผลิตเครื่องมือไม้แกะสลัก
- 3) การเลี้ยงไหม การผลิตเส้นไหมไทย การทอผ้าไหมไทย หรือการพิมพ์ลวดลาย

ผ้าไหมไทย

- 4) การผลิตเครื่องดนตรีไทย
- 5) การผลิตเครื่องทอง เครื่องเงิน เครื่องถม เครื่องทองลงหิน หรือเครื่องเขิน
- 6) การผลิตถ้วยชามหรือเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นศิลปวัฒนธรรมไทย

2.2.3 หมวด 3 ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม

- 1) การผลิตน้ำตาลจากอ้อย
- 2) การทำนาเกลือ รวมทั้งการทำเกลือสินเธาว์
- 3) การทำเกลือหิน
- 4) การทำเหมือง รวมทั้งการระเบิดหรือย่อยหิน
- 5) การแปรรูปไม้เพื่อทำเครื่องเรือนและเครื่องใช้สอย

2.3 บัญชี 3 ธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี

ธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว คนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจได้เมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

1. การสีข้าวและการผลิตแป้งจากข้าวและพืชไร่
2. การทำการประมง เฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
3. การทำป่าไม้จากป่าปลูก